

نقد نمی تواند تشریفاتی باشد / تحت تأثیر شخصیت افراد نقد می کنیم

کریم مجتهدی گفت: نقد کتاب تشریفاتی نمی تواند باشد. متأسفانه ما تحت تأثیر شخصیت افراد نقد می کنیم. آنچه در ایران می گذرد درباره فلسفه غرب و حتی فلسفه اسلامی، جنبه های تظاهر آن به جنبه علمی آن می چربد.

کریم مجتهدی گفت: نقد کتاب تشریفاتی نمی تواند باشد. متأسفانه ما تحت تأثیر شخصیت افراد نقد می کنیم. آنچه در ایران می گذرد درباره فلسفه غرب و حتی فلسفه اسلامی، جنبه های تظاهر آن به جنبه علمی آن می چربد.

به گزارش خبرنگار مهر، آئین رونمایی از فصلنامه «نقد کتاب کلام، فلسفه، عرفان» با حضور رضا داوری اردکانی، رئیس فرهنگستان علوم، کریم مجتهدی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، مجید غلامی جلیسه، مدیرعامل خانه کتاب، مالک شجاعی جشوقانی، سردبیر فصلنامه و جمعی از اساتید و صاحب نظران حوزه فلسفه، امروز ۱۵ بهمن در سرای اهل قلم برگزار شد.

دکتر کریم مجتهدی در مراسم رونمایی از فصل نامه «نقد کتاب، کلام فلسفه عرفان» در ابتدای سخنانش با اشاره به عنوان این مجله گفت: عنوان این مجله من را به تأمل واداشت. به نظرم هرچند که عنوان خیلی خوبی است اگر بخواهم آن را وسعت بدهم و به مطالب دیگر ربط دهم اینگونه می نوشتم؛ ابتدا در یک طرف دین را قبل از کلام و بعد عرفان و بعد از آن فلسفه و در آخر علم را می آوردم. یعنی پنج معنایی که در یک معنای از هم متمایز و به یک معنا با هم مرتبط هستند.

صحبت از هیچکدام از این ها نیست بلکه دیدن این ها در کنار هم است. معمولاً می گویند که علم، باید دانش بنیان باشد و حرفهایی از این قرار اما باید بگویم که معمولاً ما پا در هوا مییم. هر کس با توجه به اینکه اهل کدام یکی از این پنج تا باشد رشته خود را مهم می داند. به فرض مثال من که اهل فلسفه هستم، فلسفه را مهم می دانم. من که اهل فلسفه هستم، فلسفه را از دین مهمتر می دانم. چون فلسفه به دین عمق می بخشد و خادم آن است. اگر فلسفه نباشد، دین سطحی خواهد بود. حال باید دید که چگونه می توان به صورت معقول دین، کلام، عرفان، فلسفه و علم را از یکدیگر جدا و یا به هم نزدیک کرد؟ بحث حول و حوش این پنج مفهوم که در وسط آن عرفان قرار می گیرد تازگی ندارد. از شروع علم همین هست. چگونه اینها را از هم معقول جدا کنیم؟ چگونه اینها را به هم نزدیک کنیم؟

وی افزود: بالاخره شناخت هر نوعی باشد، شناخت است و فضیلت است. سقراط می گوید علم حقیقت است. در واقع شناخت است که مسائل را برای ما مشخص می کند. بعد از مسیحیت در تاریخ فرهنگ غربی درست همین مسئله را ابرقلس مطرح می کند و بحثی می کند و در کلام و عرفان سعی می کند که این تعارضات را به هم مرتبط کند. فیلسوف، اساساً کارش این است. به فرض مثال لایپ نیتس سعی می کند که یک تعادل ایجاد کند و کوشش او این است. ابرقلس هم در این زمینه کوشش خودش را کرده است.

مجتهدی تصریح کرد: بنابراین برای فلسفه اگر عشق به حکمت و دانش مهم است این عشق در دفتر است نه در خارج کلاس. این عشق مال مدرس است. مال کسی است که می خواهد یاد بدهد. گاهی کسی نمی تواند یاد بگیرد این بحث دیگری است اما مهم این است که فلسفه تلاش و کوشش است. پس تلاش فلسفه و درد آن این است. شما جامعه ای را تصور کنید که بگوید تفکر فایده ندارد. فلسفه این درد را باید همراه داشته باشد. آنچه درباره نقد کتاب هست این است که نقد کتاب تشریفاتی نمی تواند باشد. متأسفانه ما تحت تأثیر شخصیت افراد نقد می کنیم.

وی افزود: به هر حال آنچه در ایران می گذرد به ویژه درباره فلسفه غرب و حتی درباره فلسفه های اسلامی، جنبه های تظاهر آن به جنبه علمی آن می چربد و هیچ وقت آن پژوهش همه جانبه با توجه به مشکلات موجود در نظر گرفته نمی شود.

مجتهدی درباره ترجمه های موجود گفت: من این ترجمه ها را قبول ندارم و در واقع یک نوع وقت تلف کردن است و این هم به خاطر تظاهر کردن است. متأسفانه مترجمان ما از زبان فارسی استفاده نمی کنند و در اتوبوس و تاکسی و ... هم استفاده از لغات خارجی رواج یافته است. ما اسیر الفاظ شدیم. ما با اینها در واقع زبان فارسی را اسیر یک سری موهومات می کنیم که خودمان هم این را نمی فهمیم. اگر فصلنامه «نقد کتاب کلام، فلسفه و عرفان» بخواهد به جامعه خدمت کند، باید با صداقت و بدون توهین وارد عرصه حل مشکلات شود. شما در سنت ارسطو و افلاطون چهار فضیلت اصلی یعنی حقیقت، شهامت، اعتدال و عدالت را می بینید. این ها باید با هم باشند چون مکمل هم هستند. نباید با هم رودربایستی داشته باشیم و من نه تنها امیدوارم بلکه توقع دارم که این در این فصلنامه از کلمات خارجی تا حد ممکن استفاده نشود.